

Mircea-Cristian Ghenghea, *Presă și națiune. Mișcarea națională a românilor din Transilvania (1859-1865) reflectată în presa românească a vremii*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2014, 306 p.

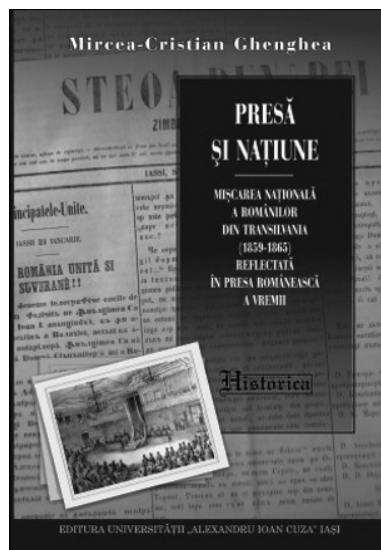
Credeam că s-a spus cam tot despre mișcarea națională a românilor transilvăneni în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. S-a scris așa de mult pe această temă, încât cel care dorește să abordeze o anumită problematică, trebuie să parcurgă numeroase cărți și studii, mai ales că este un subiect care a depășit granițele istoriografiei române. Însă lucrurile nu stau chiar așa. Mircea-Cristian Ghenghea, prin publicarea tezei de doctorat, ne demonstrează că, subiectul nu este încă epuizat, și încă se pot face cercetări care, pe baza unei metodologii corespunzătoare, pot aduce contribuții semnificative cunoașterii istorice. Chiar dacă, titlul ar putea induce ideea unui subiect mai puțin atractiv, *Presă și națiune*, parcurgând structura lucrării și introducerea incitantă a autorului interesul crește constant și cititorii vor descoperi o lucrare ce captează prin bogăția și ineditul informațiilor, pe de o parte, dar și metodologia utilizată a fost una inspirată.

Pentru a evita orice controverse și a surprinde, într-un mod coerent, tematicile propuse în această cercetare, autorul ne clarifică încă din primele pagini metoda de abordare: cea cronologică. Este, probabil, cea mai bună alegere, pe care a avut-o la îndemână, în a pune lumină într-un mozaic de evenimente, dezbateri și luări de poziție, venite din partea multor voci care se diferențiau prin modul de a trata un eveniment și, mai ales, prin personalitatea lor.

Munca tânărului cercetător ieșean a fost extrem de dificilă, laborioasă și meticuloasă. Dânsul nu a apelat la câteva ziare sau gazete ale vremii, a făcut o cercetare amănunțită asupra „presei românești” în totalitatea sa.

Practic, a cercetat toate gazetele și periodicele, fie că erau în limba română sau nu, care tratau diverse probleme ale națiunii române, promovând interesele naționale ale românilor și, care, apăreau în orașe ca: Iași, București, Viena, Pesta, Sibiu, Brașov și celelalte binecunoscute specialiștilor. Este o carte care se distinge prin rigoare deosebită ce îl pune în valoare pe autor, care duce mai departe prestigiul școlii istoriografice de la Iași.

În primul capitol, dedicat presei și opiniei publice românești între 1859-1865, autorul ne familiarizează cu tot ce înseamnă conceptul de presă (gazete, almanahuri, ziare, reviste etc.) în limba română, oferindu-ne și o statistică foarte interesantă – peste 220 de „periodice în limba română” au fost identificate pentru perioada menționată.

tă. Toate acestea reprezintă impulsul care a stat la baza formării unei opinii publice care, deși se afla într-un stadiu incipient, constituie fundamentul conștiinței naționale. Mircea-Cristian Ghenghea surprinde foarte bine câteva aspecte esențiale privind presa românească în perioada deja menționată: se afla în proces de maturizare, dar acest lucru nu-i scade din importanța pe care a avut-o în reprezentarea intereselor naționale românești; a abordat în mod obiectiv, critic toate problemele legate de societatea românească în ansamblul ei având o contribuție majoră în modelarea structurilor și instituțiilor românești moderne, a reprezentat instrumentul cel mai util în a prezenta chestiunile mai puțin plăcute ale conaționalilor din Transilvania. De altfel, în paginile volumului se remarcă acest aspect: „Parcurgând numeroase articole ale vremii, putem afirma că presa își asuma rolul de reprezentare a intereselor poporului, se considera a fi vocea națiunii în toate problemele văzute ca vitale pentru societatea românească de atunci, ...” (p. 40).

În capitolul al doilea, „Instaurarea regimului liberalist în Imperiul Habsburgic”, ne aflăm în fața unei frumoase încercări de a înțelege contextul mișcării naționale din Transilvania prin raportarea la situația generală din Imperiu, în particular și Europa în general. Reușita acestui demers este dată de coerența textului, a faptelor prezentate, iar concluziile prezentate, uneori diferite decât cele deja cunoscute, dovedesc spiritul de înțelegere a subiectului. Dovada acestui fapt este dată de impresionanta prezentare a celor două evenimente majore din viața Imperiului Habsburgic Diploma din Octombrie și Patenta din Februarie și modul cum au fost receptate de către presa românească a acelor ani.

A treia parte, „1861-1862: preparative pentru o dietă iluzorie” și cea de-a patra, care este și ultima „Transilvania celor zece păcate (1863-1865)” au în prim plan pregătirile și întregul complex de evenimente ce își pun amprenta asupra „Dietei de la Sibiu”. Nu este o simplă prezentare clasică a tuturor evenimentelor, în desfășurarea lor cronologică. Autorul apelează la numeroase interpretări obiective, comparații cu situația generală din Imperiu, prezintă climatul în care au loc toate aceste evenimente și cum sunt recepționate ele în mentalul colectiv. Presa, cum bine se remarcă din paginile volumului, devine o voce tot mai puternică a națiunii române, jucând un rol important în cristalizarea opiniei publice și, alături de instituții culturale de mare anvergură, așa cum a fost ASTRA, impulsionează mișcarea națională a românilor din Transilvania.

Volumul, pe care îl prezentăm aici, se remarcă nu numai prin bogăția informației și analizele pătrunzătoare de care avem parte, însă, medalioanele de la sfârșitul primului capitol, Indexul de la finalul cărții și bibliografia impresionată oferă celor interesați un deosebit de util instrumentar care poate ușura munca cercetătorilor.

Gheorghe NEGUSTOR